

รายงานโครงการคุณธรรม
กระดาศึนชีพ สู่ความพอเพียง
คุณธรรมบ้านความพอเพียง
ปีการศึกษา ๒๕๖๕

โรงเรียนหนองแวงวิทยา
ตำบลหนองแวงใต้ อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

คำนำ

จากการสำรวจพบว่านักเรียนโรงเรียนหนองแขงวิทยา ส่วนใหญ่ใช้สมุดไม่หมดเล่ม บางเล่มเหลือเป็นจำนวนมาก และการนำมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ น้อยมาก ด้วยเหตุนี้ นักเรียนบ้านพอเพียงได้แสดงความคิดเห็นว่าอยากช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวให้ลดน้อยลง

ดังนั้นบ้านคุณธรรมความพอเพียง จึงได้จัดทำโครงการคุณธรรมเรื่อง กระดาษคืนชีพ เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้กระดาษสมุดอย่างคุ้มค่า จึงได้จัดทำโครงการคุณธรรม เรื่อง กระดาษคืนชีพ สู่ความพอเพียง

โครงการเรื่อง “กระดาษคืนชีพ สู่ความพอเพียง” นี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ ของนักเรียนบ้านคุณธรรมความพอเพียงขึ้น เพื่อแนวทางให้นักเรียนมีความพอเพียงในการใช้กระดาษให้มีประโยชน์อย่างสูงสุดต่อไป โดยมีการนำหลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับอริยบท 4 มาใช้เป็นแนวทาง และการสร้างนวัตกรรมขึ้นมาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณครูที่ปรึกษา และคณะครูทุกท่านที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโครงการ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านโครงการนี้จะได้รับความรู้ และเป็นแนวทางสำหรับการทำโครงการคุณธรรมต่อไป หากโครงการเล่มนี้มีสิ่งใดผิดพลาดประการใด ก็ขออภัยมา ณ โอกาสนี้

บ้านคุณธรรมความพอเพียง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของโครงการ.....	1
วัตถุประสงค์.....	1
ปัญหาที่ต้องการแก้ไข.....	1
สาเหตุของปัญหา.....	1
วิธีแก้ปัญา.....	2
กลุ่มเป้าหมาย.....	2
ระยะเวลา/สถานที่ดำเนินงาน.....	3
ขอบเขตการดำเนินงาน.....	3
หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง/พระราชดำรัส.....	3
ความเชื่อมโยงสู่คุณธรรมอัตลักษณ์.....	3
วิธีวัดและประเมินผล.....	3
เครื่องมือการวัดผล.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรงเรียน.....	4
พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความพอเพียง.....	5
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพอเพียง.....	6
ความหมายของความพอเพียง.....	6
การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	7
ความหมายของโครงการคุณธรรม.....	9
ขั้นตอนของโครงการคุณธรรม.....	10
มาตรการประหยัดพลังงานไฟฟ้า.....	11
หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	
ขั้นตอนในการดำเนินงาน.....	15
ตัวชี้วัด.....	16
วิธีการวัดและประเมินผล.....	16

ต่อ

สารบัญ

	หน้า
ช่วงระยะเวลาการประเมิน.....	16
โมเดลการทำงาน.....	17
แบบบันทึกคะแนน.....	18
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	
ผลการศึกษา.....	19
สรุปบันทึกพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้า.....	20
บทที่ 5 สรุปผลการดำเนินงาน	
สรุปผลการดำเนินงาน.....	25
ข้อเสนอแนะ.....	26
บรรณานุกรม.....	27
ภาคผนวก.....	28
รูปภาพ.....	29
โมเดลการทำงาน.....	32
การถอดบทเรียน.....	33

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

คนไทยใช้กระดาษเฉลี่ยปีละ 3.9 ล้านตัน หรือ คนละประมาณ 60 กิโลกรัมต่อปี ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการต่อการใช้กระดาษของคนไทย จะต้องตัดต้นไม้ถึง 66.3 ล้านต้นต่อปี หรือเท่ากับว่าทุกๆ นาที่ต้นไม้ 126 ต้น จะถูกโค่นลง กระดาษเก่า 1 ตัน สามารถทดแทนการตัดต้นไม้เพื่อมาทำเป็นกระดาษ ได้ถึง 15 ตัน หากคนไทยทุกคนใช้กระดาษอย่างประหยัด โดยการใช้กระดาษทั้ง 2 หน้า จะช่วยรักษาชีวิตต้นไม้ได้ถึง 1.3 ล้านต้น หากคนไทยทุกคนหันมาใช้ ผ้าเช็ดหน้าแทนการใช้กระดาษทิชชู เพื่อจะช่วยรักษาชีวิตต้นไม้ได้ 3,315,000 ตัน กระดาษมีส่วนสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ยังมีความต้องการกระดาษมากขึ้นเท่าใด เราก็ต้องตัดต้นไม้หรือถากถางพื้นที่ป่า เพื่อปลูกต้นไม้ให้โตเร็วสำหรับนำเยื่อไม้มาทำกระดาษมากขึ้นเท่านั้น

ทุกวันนี้คนไทยใช้กระดาษเฉลี่ยคนละ 60 กิโลกรัม ต่อปี และมีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยทั่วประเทศมีความต้องการกระดาษทุกชนิดรวมกันประมาณ 3.25 ล้านตันต่อปี ในขณะที่มีกำลังผลิต 4 ล้านตันต่อปี ในกระบวนการผลิตกระดาษ 1 ตันต้องใช้ต้นไม้มากถึง 17 ต้น ใช้กระแสไฟฟ้ามากถึง 4,100 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง ใช้น้ำถึง 31,500 ลิตร และปล่อยคลอรีนที่ใช้ในการฟอกกระดาษเป็นของเสียกว่า 7 กิโลกรัม นั้นหมายความว่า ในการสนองตอบความต้องการใช้กระดาษของคนไทยให้เพียงพอ เราต้องตัดต้นไม้ถึงปีละประมาณ 55 ล้านต้น

จากการสำรวจพบว่านักเรียนโรงเรียนหนองแขงวิทยา ส่วนใหญ่ใช้สมุดไม่หมดเล่ม บางเล่มเหลือเป็นจำนวนมาก และการนำมาใช้ประโยชน์ต่างๆ น้อยมาก ด้วยเหตุนี้ นักเรียนบ้านพอเพียงได้แสดงความคิดเห็นว่าอยากช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวให้ลดน้อยลง จึงได้จัดทำโครงการคุณธรรมเรื่อง กระดาษคืนชีพ เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้กระดาษสมุดอย่างคุ้มค่า

วัตถุประสงค์

1. ด้านความรู้ (Knowledge)

นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าให้กระดาษเหลือใช้

2. ด้านกระบวนการปฏิบัติ (Process)

นักเรียนรู้จักวิธีการทำกระดาษสา และลงมือทำสร้างชิ้นงาน

3. ด้านเจตคติ (Attitude)

เพื่อปลูกฝังคุณธรรมความพอเพียง และการใช้กระดาษที่เหลือใช้งานคุ้มค่า

ปัญหา

การใช้สมุดไม่เกิดประโยชน์เต็มที่

สาเหตุของปัญหา (ปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะอะไร)

1. นักเรียนทิ้งสมุดที่ใช้ไม่หมด

วิธีการแก้ไขปัญหา (วิธีที่ทำให้ปัญหาหมดสิ้นไป ต้องสอดคล้องกับสาเหตุของปัญหาและวัตถุประสงค์)

1. ประชุมวางแผนการแก้ไขปัญหาระหว่างครูและนักเรียน
2. สร้างความตระหนักในการใช้กระดาษให้คุ้มค่าให้นักเรียน เชิญชวนให้ทุกคนร่วมกิจกรรม ธนาคารกระดาษ ผ่านสื่อออนไลน์ และกิจกรรมหน้าเสาธง
3. รีไซเคิลกระดาษเหลือใช้ให้มีคุณค่า จักรวาลสำหรับครู และนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม
4. ประเมินความพอเพียงและความพึงพอใจกิจกรรมต่อยอดกิจกรรม

โดยมีโมเดลหลักการทำงานเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนี้

GEN-C Model

Generation เด็กรุ่นใหม่ มีความรู้ในการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Environment สร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมดดยมีการจัดตั้งธนาคารกระดาษ

New Nomal สร้างวิถีแบบใหม่เน้นการสร้างจิตสำนึก สร้างนิสัยให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

Creative สร้างผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์จากกระดาษในโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์และนำไปใช้ประโยชน์ได้

กลุ่มเป้าหมาย (ให้บอกทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ)

- **เชิงปริมาณ** : นักเรียนโรงเรียนหนองแขงวิทยา จำนวน 272 คน
- **เชิงคุณภาพ** : นักเรียนโรงเรียนหนองแขงวิทยาใช้ประโยชน์จากสมุดได้อย่างคุ้มค่า
- **เป้าหมายระยะสั้น (ระยะเวลา 6 เดือน)**

พ.ย.-ธ.ค. 2564 ร้อยละ 80 นำสมุดที่เหลือใช้ไปทำกระดาษสา

- **เป้าหมายระยะยาว (ระยะเวลา 12 เดือน)**

นักเรียนร้อยละ 95 นำกระดาษสาไปทำประโยชน์ เช่น จัดป้ายนิเทศ สมุดเล่มเล็ก สมุดบันทึกความดี ภาพปูนต่ำ

ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1. การดำเนินงานที่ใช้ในโครงการ ตลอดปีการศึกษา
2. สถานที่ในการดำเนินงาน ห้องเรียนทั้งหมด 11 ห้อง

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. การดำเนินงานโครงการ เรื่อง กระดาษคืนชีพ กำหนดขอบเขตเฉพาะด้านความพอเพียง ในการใช้ไฟฟ้า ของนักเรียนโรงเรียนหนองแขงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สกลนคร จำนวน 272 คน

หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง หลักธรรม/พระราชดำรัส

หลักธรรม อธิปไตย ๔ ได้แก่

- ฉันทะ มีความพอใจพึงพอใจกับกระดาษสา
- วิริยะ มีความเพียรพยายามในการทำกระดาษสา

- จิตตะ มีความคิดสร้างสรรค์นำกระดาษสาไปต่อยอด
- วิมังสา มีความคิดไตร่ตรองทำกระดาษให้มีมูลค่ามากยิ่งขึ้น

พระราชดำรัส/พระราชดำริ

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป”

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น 20 ธันวาคม 2516

ความเชื่อมโยงสู่คุณธรรมอัตลักษณ์

เชื่อมโยงกับคุณธรรมเป้าหมาย ความพอเพียง
พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก นักเรียนนำสมุดที่ใช้ไม่หมดไปทำกระดาษสาได้

วิธีการวัดและประเมินผล

1.1 วิธีการวัดผล

1. บันทึกการส่งกระดาษเหลือใช้ให้ธนาคารกระดาษของนักเรียน
2. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

1.2 เครื่องมือการวัดผล

1. แบบบันทึกการออมกระดาษ
2. แบบสอบถามความพึงพอใจ

1.3 ช่วงระยะเวลา แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 พ.ย. 2564 - มี.ค. 2565
- ระยะที่ 2 พ.ค. 2565 - ก.ย. 2565

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนรู้จักการใช้กระดาษให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. นักเรียนใช้ประโยชน์จากเศษกระดาษแปรรูปให้เกิดประโยชน์ได้
3. นักเรียนมีคุณธรรมด้านความพอเพียง

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานตามโครงการเรื่อง กระดาษคืนชีพ สู่ความพอเพียง ในครั้งนี้ คณะผู้จัดทำได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงการนี้ ตามประเด็นสำคัญในการดำเนินโครงการ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทโรงเรียนหนองแขวงวิทยา
2. พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความพอเพียง
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพอเพียง
 - 3.1 ความหมายของความพอเพียง
 - 3.2 ความหมายของโครงการคุณธรรม
4. หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 อธิบาบท 4

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรงเรียนหนองแขวงวิทยา

โรงเรียนหนองแขวงวิทยา ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแขงใต้ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ 47120 โทรศัพท์ 0-4275-6844 website [http:// : www.nwww.ac.th](http://www.nwww.ac.th) email : school.nwww@gmail.com มีเขตพื้นที่บริการประกอบด้วยหมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน ได้แก่ ดอนกลอย บ้านศรีสว่าง บ้านหนองแขง บ้านโคกก่องหนองแขง บ้านรุ่งพนาไพร บ้านนาบัวพัฒนา บ้านนาบัว บ้านโพธิ์สว่าง ภาพรวมชุมชนในพื้นที่การบริหารมีสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ด้านต่าง ๆ ดังนี้

โรงเรียนหนองแขวงวิทยา ตั้งอยู่ในชุมชนระดับตำบล คือตำบลหนองแขง และตำบลหนองแขงใต้ อ.มโนรมย์ จ.สุพรรณบุรี อยู่ห่างจากอำเภอมโนรมย์ประมาณ 14 กม. อยู่ห่างจากจังหวัดสุพรรณบุรีประมาณ 87 กม. ราษฎรที่อาศัยในชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นบ้านชาวอีสานมีอาชีพทำนาและรับจ้างนับถือศาสนา พุทธ และศาสนาคริสต์ เป็นบางส่วนรายได้ประมาณ 20,000 – 50,000 บาท / ปี การดำรงชีวิตเป็นแบบสังคมชนบทพื้นบ้าน ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ โรงเรียนจึงมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และให้บริการแก่ชุมชนเป็นส่วนใหญ่ในด้านบุคลากร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ราษฎรในชุมชนแห่งนี้เมื่อเสร็จภารกิจจากการทำนาแล้วมักจะอพยพไปทำงานรับจ้าง ตัดอ้อย กรีดยาง ในต่างจังหวัดมีผลทำให้บุตรหลานที่มาศึกษาเล่าเรียน ต้องขาดโรงเรียน หรือต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน การเดินทางมาติดต่องานกับโรงเรียนจะใช้ รถจักรยานยนต์ และรถรับส่งนักเรียน เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่มีรถโดยสารประจำทางสำหรับบางหมู่บ้านจากลักษณะดังกล่าวจึงทำให้ค่านิยมที่สำคัญของชุมชน ต้องรอรับบริการ

จากโรงเรียนได้แก่ เครื่องแบบนักเรียน ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนจากเงินอุดหนุนและเงินปัจจัยพื้นฐาน เป็นส่วนใหญ่

ปัจจุบันโรงเรียนหนองแขวงวิทยาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2560 มีนักเรียนจำนวน 272 คน มีครูและบุคลากรทางการศึกษา 25 คน (แผนปฏิบัติการโรงเรียนหนองแขวงวิทยา : 2565 1-4)

พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความพอเพียง

“การใช้จ่ายโดยประหยัดนั้น จะเป็นหลักประกันความสมบูรณ์พูนสุขของผู้ประหยัดเอง และครอบครัว ช่วยป้องกันความขาดแคลนในวันข้างหน้า การประหยัดดังกล่าวนี้ จะมีผลดีไม่เฉพาะแก่ผู้ประหยัดเท่านั้น ยังจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติด้วย”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ 31 ธันวาคม 2502

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป”

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยขอนแก่น
20 ธันวาคม 2516

“...เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาของเศรษฐกิจ การที่ต้องใช้รถไถต้องไปซื้อ เราต้องใช้ต้องหาเงินมาสำหรับซื้อน้ำมันสำหรับรถไถ เวลารถไถ เก่าเราต้องยิ่งซ่อมแซม แต่เวลาใช้นั้นเราก็ต้องป้อนน้ำมันให้เป็นอาหาร เสร็จแล้วมันคายควัน ควันเราสูดเข้าไปแล้วก็ปวดหัว ส่วนควายเวลาเราใช้เราก็ ต้องป้อนอาหาร ต้องให้หญ้าให้อาหารมันกิน แต่วามันคายออกมา ที่มันคายออกมาก็เป็นปุ๋ย แล้วก็ใช้ได้สำหรับให้ที่ดินของเราไม่เสีย...”

พระราชดำรัส เนื่องในพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๙

...เราไม่เป็นประเทศร่ำรวย เรามีพอสมควร พออยู่ได้ แต่ไม่เป็นประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก เราไม่อยากจะเป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมาก เพราะถ้าเราเป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมากก็จะมีแต่ถอยกลับ ประเทศเหล่านั้นที่เป็นประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า จะมีแต่ถอยหลังและถอยหลังอย่างน่ากลัว แต่ถ้าเรามีการบริหารแบบเรียกว่าแบบคนจน แบบที่ไม่ติดกับตำรามากเกินไป ทำอย่างมีสามัญสำนึกนี้แหละคือเมตตา กัน จะอยู่ได้ตลอดไป...”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย
วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๔

“การกู้เงินที่นำมาใช้ในสิ่งที่ไม่ทำรายได้นั้นไม่ได้ อันนี้เป็นข้อสำคัญ เพราะว่าถ้ากู้เงิน และทำให้มีรายได้ ก็เท่ากับจะใช้หนี้ได้ ไม่ต้องติดหนี้ ไม่ต้องเดือดร้อน ไม่ต้องเสียเกียรติ”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2540

“ตามปกติคนเราชอบดูสถานการณ์ในทางดี ที่เขาเรียกว่าเล็งผลเลิศ ก็เห็นว่าประเทศไทย เรานี้ก้าวหน้าดี การเงินการอุตสาหกรรมการค้าดี มีกำไร อีกทางหนึ่งก็ต้องบอกว่าเรากำลังเสื่อมลงไปส่วนใหญ่ ทฤษฎีว่า ถ้ามีเงินเท่านั้นๆ มีการกู้เท่านั้นๆ หมายความว่าเศรษฐกิจก้าวหน้า แล้วก็ประเทศก็เจริญมีหวังว่าจะเป็นมหาอำนาจ ขอโทษเลยต้องเตือนเขาว่า จริงตัวเลขดี แต่ว่าถ้าเราไม่ระมัดระวังในความต้องการพื้นฐานของประชาชนนั้นไม่มีทาง”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย
วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

เศรษฐกิจพอเพียงนี้ให้ปฏิบัติเพียงครั้งเดียว คือไม่ต้องทั้งหมด หรือแม้จะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ ได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนามาช้านานแล้ว มาบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ดีมาก แล้วก็เข้าใจว่าปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ นั้น หมายความว่า ถ้าทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่ของประเทศ

ก็จะพอ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ นั้น ไม่ได้แปลว่า เศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541

“คำว่าพอเพียงความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึง การมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่า พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพอเพียง

ความหมายของความพอเพียง

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ ของรัฐนักทฤษฎีและนักธุรกิจทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มี ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป)

ความพอเพียง คือ การดำเนินชีวิตแบบทางสายกลาง โดยตั้งอยู่บนหลักสำคัญสามประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ความพอประมาณ

การดำรงชีวิตให้เหมาะสม ซึ่งเราควรจะมี ความพอประมาณทั้งการหารายได้ และพอประมาณในการใช้จ่าย ความพอประมาณในการหารายได้ คือ ทำงานหารายได้ด้วยช่องทางสุจริต ทำงานให้เต็มความสามารถ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ส่วนความพอประมาณในการใช้จ่าย หมายถึง การใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือใช้จ่ายเกินตัว และในขณะเดียวกัน ก็ใช้จ่ายในการดูแลตนเอง และครอบครัวอย่างเหมาะสม ไม่อยู่อย่างลำบาก และฝืดเคืองจนเกินไป

ความมีเหตุผล

ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกิจ หรือการดำรงชีวิตประจำวัน เราจำเป็นต้องมีการตัดสินใจตลอดเวลา ซึ่งการตัดสินใจที่ดี ควรตั้งอยู่บนการไตร่ตรองถึงเหตุ รวมทั้งคำนึงถึงผลที่อาจตามมาจากการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ไม่ใช่ตัดสินใจตามอารมณ์ หรือจากสิ่งที่คนอื่นบอกมาโดยปราศจากการวิเคราะห์

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี

การเตรียมตัวให้พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลง ในโลกที่ไม่มีอะไรแน่นอน ทั้งสภาพลม ฟ้า อากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำเกษตร การเปลี่ยนแปลงในบริษัทคู่ค้า การเลิกจ้างพนักงานในบริษัทใหญ่ หรือแม้แต่

ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศที่มีผลต่อการลงทุน เราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะดำรงอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง และตั้งอยู่ในความไม่ประมาทอยู่เสมอ เช่น เตรียมแผนสำรองสำหรับแต่ละสถานการณ์ การมีรายได้หลายทางเพื่อลดความเสี่ยงในวันที่ถูกเลิกจ้าง หรือการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน โดยการดำรงชีวิตตามหลักการทั้งสามข้อนั้น จำเป็นต้องมีความรู้และคุณธรรมประกอบด้วย ความรู้ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม เช่น ความรู้ในการประกอบวิชาชีพช่วยให้ธุรกิจและการงานเจริญก้าวหน้า หรือความรู้ในการลงทุนช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้นักลงทุน ทั้งนี้ ความรู้และประสบการณ์ จะช่วยให้เราตัดสินใจได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ถึงแม้ว่า พื้นฐานความคิดและประสบการณ์ที่แตกต่างกันอาจทำให้เหตุผลของแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน แต่หากทุกคนยึดมั่นอยู่ในหลักคุณธรรม ก็จะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล

เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใดกล่าวโดยสรุปคือ หันกลับมายึด เส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิตและยึดหลักการพึ่งตนเองหลักการพึ่งตนเอง ต้องยึดหลักสำคัญของความพอดีเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 ประการ คือ

1. **ความพอดีด้านจิตใจ** : ต้องเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวม
2. **ความพอดีด้านสังคม** : ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนรู้จักฝึกกำลัง และที่สำคัญมีการเรียนรูที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง
3. **ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** : รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป
4. **ความพอดีด้านเทคโนโลยี** : รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเองและสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง
5. **ความพอดีด้านเศรษฐกิจ** : เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกินสมควรตามอัตภาพ และฐานะของตน

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรกรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงคิดค้น วิธีการที่จะช่วยเหลือราษฎรด้านการเกษตร จึงได้ทรงคิด "ทฤษฎีใหม่" ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535

ณ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการทำเกษตรให้เกษตรกร ในการจัดการด้านที่ดินและแหล่งน้ำในลักษณะ 30 : 30 : 30 : 10 คือ ขุดสระ 30 และเลี้ยงปลา 30 ปลูกพืชไร่พืชสวน 30 และสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสวนและเลี้ยงสัตว์ใน 10 สุดท้าย

ขั้นตอนในการปฏิบัติในภาคเกษตรกรรม

ขั้นที่ 1 หลักสำคัญของขั้นนี้คือ ให้เกษตรกรมีความพอเพียง เลี้ยงตนเองได้ในระดับชีวิตที่ประหยัด ก่อน มีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี

ขั้นที่ 2 เมื่อเกษตรเริ่มเข้าใจกระบวนการ ขั้นต่อไปก็คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ร่วมมือร่วมใจกันในด้าน

1. การผลิต เช่น พันธุ์พืช การเตรียมดิน ชลประทาน
2. การตลาด เช่น ลานตากข้าว ยุ้งข้าว เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต
3. การเป็นอยู่ เช่น กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม
4. สวัสดิการ เช่น สาธารณสุข เงินกู้
5. การศึกษา เช่น โรงเรียนทุนการศึกษา
6. สังคมและศาสนาซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการ มูลนิธิและเอกชน

ขั้นที่ 3 ติดต่อร่วมมือกับแหล่งเงิน เช่นธนาคารและแหล่งพลังงาน เช่น บริษัทน้ำมันเพื่อตั้งและบริหารโรงสี หรือตั้งและบริหารสหกรณ์ ช่วยการลงทุนช่วยการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะได้รับประโยชน์คือ

1. เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาที่สูงเพราะไม่ถูกกดราคา ส่วนธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวได้บริโภคในราคาต่ำเพราะซื้อข้าวเปลือกโดยตรงจากเกษตรกร และมาสีเอง

2. เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคในราคาต่ำเพราะเป็นร้านสหกรณ์ราคาขายส่ง ส่วนธนาคารกับบริษัทก็จะสามารถกระจายบุคลากรได้

โครงการคุณธรรมคืออะไร?

โครงการคุณธรรม หรือโครงการความดี เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมแบบเชิงรุก โดยให้ผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมการเรียนรู้นี้เอง ผ่านเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) โดยประเด็นที่เลือกทำโครงการนั้นเกิดขึ้นมาจากความสนใจและความคิดริเริ่มของผู้เรียนเอง เน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มที่ลงมือปฏิบัติงานจริง ด้วยความพากเพียรพยายามอย่างจดจ่อต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร(ต้องทำงานจริงไม่น้อยกว่า 2 เดือน) ในลักษณะวิจัยปฏิบัติการ (action research) นำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และส่งเสริมการบ่มเพาะความดีมีคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ รวมทั้งการขยายความมีส่วนร่วมไปสู่บุคคลต่างๆ ในสถานศึกษาและชุมชนของตนเองหรือชุมชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การเรียนรู้ที่ไม่จำกัด EDUCATION FOR ALL

ในเมื่อโครงการคุณธรรมเป็นกระบวนการพัฒนาคุณธรรมและความดี โครงการคุณธรรมนี้ จึงมีลักษณะที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน โดยไม่มีข้อจำกัดว่าเรียนสายวิทย์หรือสายศิลป์ มีอุปกรณ์เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์หรือเปล่า? เป็นนักเรียนประถมหรือมัธยม เพราะคุณธรรมและความดีงามนั้น เป็นเรื่องที่มีคุณค่าที่ควรเข้าถึงของคนทุกคนนั่นเอง

ไม่จำกัดจำนวนคน เพศ วัย สถานะ ระดับช่วงชั้นหรือสายวิชาที่เรียน แต่สนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุด แม้ว่าจะมีผู้รับผิดชอบโครงการเป็นกลุ่มเริ่มต้น ๘-๑๐ คนก็ตาม แต่โครงการก็กำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับผิดชอบนี้ ต้องคิดวางแผนและดำเนินงานเพื่อขยายหาแนวร่วมต่อไปในรูปของเครือข่ายแกนนำ สมาชิกหรือกลุ่มเป้าหมาย และต้องสร้างความมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนให้มากที่สุด ทั้งครอบครัว(บ้าน) ศาสนา(วัด) และสถานศึกษา(โรงเรียน) โครงการคุณธรรมไม่มีกติกาควบคุมจำนวนคนที่มาช่วยทำโครงการ หากใครอยากมาช่วย อยากเข้ามาร่วมทำงาน ก็เข้ามาช่วยเลย โครงการใดยังมีคนมาช่วยร่วมมือด้วยมากเท่าไร โครงการนั้นยิ่งประสบความสำเร็จ เพราะเท่ากับว่ามีคนมาร่วมทำความดีเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

องค์กรร่วมแห่งความดี ที่ไร้ขีดจำกัด

ไม่แยกเรื่อง ไม่แยกส่วน แต่ทุกเรื่องสาระสามารถบูรณาการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการนี้ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นวิชาการด้านใดหรือปัญหาของใคร นำองค์ความรู้ทุกด้าน ทุกวิชา ทุกสาระการเรียนรู้ และทุกทักษะที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นศิลปะ-ดนตรี-กีฬา สามารถนำมาปรับบูรณาการใช้ในการทำความดี ทำการงาน และการสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการได้ทั้งสิ้น

ไม่ติดขัดที่งบประมาณ เพราะการทำโครงการด้านความดีหรือคุณธรรมนี้ไม่ต้องลงทุนด้วยเม็ดเงินมาก บางโครงการลงทุนเพียงแรงงานจากสองมือที่คอยเก็บขยะ และเมื่อแยกขยะขายก็ได้ทุนมาเพิ่มอีก บางโครงการใช้สองมือน้อยๆบิบนวดให้พ่อแม่ปู่ย่าตายายในชุมชน บางโครงการมาจากพฤติกรรมช่วยกัน

ประหยัดน้ำประหยัดไฟ บางโครงการมาจากการยืมไหว้ทักทาย ตัวอย่างของโครงการในลักษณะเช่นนี้มีอยู่มากมายที่ลงทุนน้อยแต่ได้ผลและมีคุณค่ามาก แต่อย่างไรก็ตาม ก็ต้องมีการลงทุนเม็ดเงินในเรื่องคุณธรรมบ้าง ไม่ใช่ปากบอกว่าเรื่องคุณธรรมความดีสำคัญแต่พฤติกรรมไม่แสดงออกว่าให้ความสำคัญเลย โครงการนี้จึงออกแบบเป็นพิเศษให้โครงการที่ได้รับคัดเลือกได้รับทุนการสนับสนุนเบื้องต้นจาก สพฐ. และศูนย์คุณธรรม ตั้งแต่ต้นทางของการทำงาน และเชื่อว่าการลงทุนทางด้านคุณธรรมความดีนี้จะเหนียวแน่นและดึงดูดให้ทุกภาคส่วนในโรงเรียนชุมชนมาร่วมกันลงทุนในเรื่องความดีนี้เพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัว ซึ่งก็พบว่าเป็นจริง เพราะหากว่าเงินทุนที่ได้รับไม่พอกกลุ่มทำงานกลับมีวิธีการหาทางออก ขอความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ ด้วยตัวเองได้อีก อย่างน่าอัศจรรย์ เพราะความดีย่อมเหนียวแน่นความดีมาหากัน เช่นได้รับการบริจาคและความช่วยเหลือจากผู้ให้ศรัทธาและนิยมชมชื่นในการทำความดีของกลุ่มเยาวชน เรียกว่าบุญต่อบุญนั่นเอง

ดังนั้นโครงการคุณธรรม จึงเป็น WIN-WIN SITUATION กล่าวคือ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและทุกฝ่ายก็ได้รับประโยชน์สุขร่วมกันทั้งหมด กล่าวคือ ปัญหาต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชนได้รับการพิจารณาและแก้ไข เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังบ่มเพาะซึมซับและเรียนรู้คุณธรรมความดีงามต่างๆ ด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของ เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดเชิงระบบ คิดประเมินค่า ฯลฯ ผ่านการทำโครงการอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เด็กและเยาวชนได้รับการฝึกทักษะการทำงานจริง การทำงานเป็นระบบ ความรับผิดชอบต่องาน และได้รับการฝึกทักษะทางสังคม ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มใหญ่ในระยะเวลายาวนานพอสมควร และเมื่อโครงการนั้นๆ ได้มีการขยายผลไปถึงการแก้ปัญหาในครอบครัว วัด ชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง พระสงฆ์ และคนในชุมชนก็จะได้รับอานิสงส์แห่งประโยชน์สุขนั้นด้วย ผู้บริหารและคณะครูอาจารย์ก็จะเบาใจสบายใจไม่ต้องกังวลเครียดกับปัญหาที่สั่งสมไว้มากมายโดยไม่มีโอกาสแก้ไข แต่ปัญหาเหล่านั้นกลับแปรเปลี่ยนเป็นผลงานที่มีความโดดเด่นและน่าชื่นชมแทน นอกจากนี้ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และศึกษานิเทศก์ ยังสามารถนำข้อมูลและผลจากการทำโครงการคุณธรรมมาทำการวิจัยให้เป็นผลงานที่มีคุณค่า ได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประโยชน์แท้จริงได้อีกด้วย

โครงการคุณธรรม

เน้นการนำปัญหาในชีวิตจริงมาเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ อันจะเป็นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตด้วยวิธีคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ หรือ ด้วยกระบวนการทางปัญญา อันพอจะสรุปได้เป็นลำดับขั้นดังนี้

๑) สังเกตปัญหา ระดมความคิด เลือก ระบุ วิเคราะห์ เชื่อมโยง “ปัญหา-สาเหตุ” ได้ชัดเจน เห็นความเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นปัจจัยเกี่ยวเนื่องกันได้ตลอดสาย (จาก “ภายนอก” สู่ “ภายใน” ชีวิตจิตใจของตนเอง)

๒) คัดการณ์และระบุ “เป้าหมาย” ของการแก้ปัญหาให้ชัด ทั้งเป้าหมายในตัวคน (พฤติกรรม จิตใจ ปัญญา ที่คาดหวัง) เป้าหมายนอกตัวคน (สิ่งแวดล้อม-กายภาพ) เป้าหมายเชิงปริมาณ เป้าหมายเชิงคุณภาพ เป้าหมายระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว และเมื่อรู้จุดหมายปลายทางชัด การกำหนดทิศทางและการเดินทางก็จะชัดไปด้วย

๓) วางแผนและออกแบบ “ทางแก้” หรือวิธีการทดลองอย่างมีหลักเกณฑ์ ที่แก้ปัญหาได้ตรงจุด (คือแก้ที่สาเหตุ) และถึงพร้อมที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

๔) **ลงมือทำ** พร้อมกับเรียนรู้ แสวงหา ผักฝน “คุณธรรมจากภายในตน” ไปสู่ “การแก้ปัญหาภายนอก” ทั้งการเรียนรู้ส่วนบุคคลจำเพาะตน และเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการกลุ่ม

๕) **ลงมือปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ** มีการติดตามและเก็บบันทึกข้อมูล ทำตามแผนงานอย่าง **ยืดหยุ่น** มุ่งมั่นทุ่มเทแต่ไม่ยึดติดมากเกินไป เรียนรู้ย่างต้นตัวเท่าทันพร้อมปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแม้มีข้อจำกัดมากมาย

๖) **ประมวลผล-สรุปผล** ประเมินผลการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การประเมินตนเอง การย้อนพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และการต่อยอดขยายผล

๗) **นำเสนอ สื่อสาร** ข้อมูลเรื่องราวการทำโครงการผลของการทำงานสู่สาธารณะ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการแพร่ขยายความดี-สื่อสารความดี บอกต่อองค์ความรู้ในการแก้ปัญหาต่างๆ เผยแพร่วิธีการในการทำ ความดี อันจะเป็นการเสริมสร้างค่านิยมการทำ ความดี สร้างแรงบันดาลใจในการทำ ความดีให้กับผู้อื่นต่อไป และเป็นการสืบต่อความดีต่อไปได้ไม่สิ้นสุด

หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตรงกับหลักธรรม อิทธิบาท 4

อิทธิบาท 4 หมายถึง หลักธรรม 4 ประการ สำหรับการทำงานหรือทำสิ่งใดๆ เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย

1. ฉันทะ (ความรัก และความพอใจ)
2. วิริยะ (ความเพียร)
3. จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อ ความเอาใจใส่)
4. วิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง ตรวจสอบ)

1. ฉันทะ หมายถึง ความรัก และความพอใจในสิ่งนั้นๆ คือ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความพอใจ ด้วยความรักในสิ่งนั้น ทำสิ่งนั้นด้วยความเต็มใจ ไม่เบื่อง่ายในกิจที่ทำ (การเต็มใจ)
2. วิริยะ หมายถึง ความเพียรในการกระทำสิ่งนั้นๆ คือ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความขยันหมั่นเพียร ด้วยความพยายาม และมีมานะอดทน ไม่ทอดทิ้งกิจที่ทำนั้น (การตั้งใจ)
3. จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ ความเอาใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ ไม่วางธุระในสิ่งนั้นๆ คือ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความรู้จักไตร่ตรอง ทำด้วยปัญญา รู้จักพิจารณาใคร่ครวญ รู้จักพินิจพิเคราะห์ ทดลอง ทดสอบ ตรวจสอบ หาสาเหตุด้วยความรอบคอบ (การเข้าถึง)
4. วิมังสา หมายถึง การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบในสิ่งนั้นๆ คือ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความรู้จักไตร่ตรอง ทำด้วยปัญญา รู้จักพิจารณาใคร่ครวญ รู้จักพินิจพิเคราะห์ ทดลอง ทดสอบ ตรวจสอบ หาสาเหตุด้วยความรอบคอบ (การเข้าใจ)

“อิทธิบาท” มาจากคำว่า

- อิทธิ หมายถึง ความสำเร็จ
- บาท หมายถึง วิธีทางที่จะนำไปสู่

ดังนั้น คำว่า “อิทธิบาท” หากแปลตามคำจึงหมายความว่า วิธีทาง หรือ หลักการ ที่จะนำไปสู่จุดหมาย ปลายทางหรือไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งมี 4 ประการ หรือเรียกว่า อิทธิบาท 4

อิทธิบาท ถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้ประสบความสำเร็จตามความประสงค์ 4 อย่าง ซึ่งเป็นหลักใกล้เคียงกับหลักการพึ่งตนเอง แต่แสดงให้เห็นว่าพึ่งตนเองอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ ซึ่งคำว่า อิทธิ นอกจากจะแปลว่า สำเร็จแล้ว ยังแปลว่า ฤทธิ์ของมนุษย์ที่แสดงได้ จะโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์หรือจิตศาสตร์ก็ตาม ซึ่งต้องอาศัยหลักอิทธิบาท 4

พุทธทาสภิกขุ อธิบายว่า การทำงานแบบใดๆ โดยไม่รู้สีกตัว มีระดับมากน้อยแตกต่างกัน คนที่ทำงานด้วยความพอใจ ขยันขันแข็ง เอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอ นั้น เรียกว่า มีอิทธิบาท 4 ประการ มีการปฏิบัติโดยไม่ได้ตั้งตัว ซึ่งอิทธิบาททั้ง 4 ประการนี้ ถ้าปฏิบัติได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม ย่อมที่จะประสบความสำเร็จดังประสงค์

อิทธิบาท 4

1. ฉันทะ (aspiration)

ฉันทะ แห่งอิทธิบาท 4 คือ ความพอใจ รักใคร่ เต็มใจ และฝักใฝ่ในงานอยู่เสมอ ทุ่มเหความสามารถ และปรารถนาเพื่อที่จะทำงานนั้นให้ดีที่สุด ด้วยการรักในงานของตน ชอบในงานของตน งานในที่นี้หมายถึง สิ่งที่เราทำ ผู้ใดมีงานอะไรแล้วมีความรักใคร่พอใจในงานนั้น เรียกว่า มีฉันทะ คนที่ขาดฉันทะ ไม่พอใจในงานของตน มักจะทำงานด้วยความเหน็ดเหนื่อยใจ และชอบทิ้งงานให้จืดจางและคั่งค้าง

ความอยากหรือความฝักใฝ่ที่เกิดจากฉันทะนี้ มิได้มีความหมายเหมือนกับความอยากได้เพื่อให้ได้มาซึ่งการเสพสรวลแก่งต่งในทุกสิ่งทุกอย่าง หรือที่เรียกว่า ตัณหา เพราะความอยากที่เกิดจากฉันทะนั้น เป็นความอยากในทางสุจริตที่ต้องมีการทุ่มเทกำลังกาย และกำลังใจเพื่อให้สิ่งนั้นสำเร็จตามความมุ่งหมาย ภายใต้พื้นฐานของคุณธรรม และความดี

องค์ประกอบของฉันทะ

1. ความยินดีในสิ่งที่ทำ นั้นๆ
2. ความพอใจในสิ่งที่ทำ นั้นๆ
3. ความเต็มใจในขณะที่ทำสิ่งนั้นๆ
4. ความมีใจรักในขณะที่ทำสิ่งนั้นๆ
5. ความอยากหรือฝักใฝ่ที่จะทำสิ่งนั้นๆ ให้บรรลุถึงจุดหมาย

ทั้งนี้ ลักษณะของฉันทะที่เกิดขึ้นมิได้เพียงใช้สำหรับการกระทำในการทำงานเพียงอย่างเดียว แต่สามารถนำไปใช้เป็นหลักการดำเนินชีวิตในด้านอื่นๆได้ด้วยเช่นกัน ได้แก่

- ความยินดี และพอใจในฐานะทางครอบครัว
- ความยินดี และพอใจในทรัพย์สินที่ตนมี
- ความยินดี และพอใจในความสามารถของตน

- ความยินดี และพอใจในคู่ครองของตน
- ความยินดี และพอใจในตำแหน่ง และหน้าที่ของตนในสังคม
- ความยินดี และพอใจในศาสนาหรือลัทธิที่ตนนับถือ

ฯลฯ

ฉันทะ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตภายใต้หลักธรรม คือ โยนิโสมนสิการ คือ การรู้จักคิด วิเคราะห์ หรือคิดในทางที่ถูก และเหมาะสมเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งไว้ภายใต้สภาวะแห่งเหตุ และผล ดังนั้น เมื่อเกิดฉันทะ คือ ความพอใจหรือยินดีในสิ่งนั้นแล้ว ย่อมทำให้เป็นผู้ที่รู้จักใช้โยนิโสมนสิการ คือ การคิดวิเคราะห์หาแนวทางที่จะดำเนินต่อไป ซึ่งจะนำมาสู่การเกิดวิริยะ คือ ความเพียรในแนวทางนั้น ต่อไป

2. วิริยะ (exertion)

วิริยะ แห่งอริยบาท 4 คือ ความเพียรพยายาม ความอดุสหาะ และมานะบากบั่น ที่จะทำงานหรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดีที่สุด ไม่ท้อถอยเมื่อเกิดอุปสรรค และความยากลำบากต่างๆ ด้วยการมองปัญหาหรืออุปสรรคที่ขัดขวางต่อการทำสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทาย และต้องเอาชนะให้สำเร็จ

วิริยะ เป็นความเพียรที่ประกอบความดี มีความขยันหมั่นเพียร ไม่ทอดธุระ เป็นเครื่องพุงความพอใจไม่ให้ท้อถอยในการทำงาน เพราะว่าการงานทุกชนิดมักจะง่ายตอนคิด แต่มักจะติดตอนทำจึงจำเป็นต้องใช้ความพยายามเรื่อยไปจนกว่าจะสำเร็จตามความพอใจที่ปลูกไว้

วิริยะ หรือ ความเพียรนี้ มีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานหรือการกระทำต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในขณะนั้น เพราะหากต้องการความสำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งไว้ก็ต้องจำเป็นต้องมีความพยายามเป็นสำคัญ แต่ความพยายามนี้มิใช่หมายครอบคลุมถึง การปฏิบัติหรือการกระทำที่ไม่มีวันหยุด หรือ ไม่รู้ซึ่งพื้นฐานของตนเอง ที่มาจากหลักธรรมแห่งโยนิโสมนสิการ คือ การรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุ และผลในคัมภีร์คลองธรรม เช่นกัน

ประเภทของวิริยะ

1. สังวรปธาน หมายถึง เพียรระวัง คือ การกระทำสิ่งใดจะต้องรู้จักพึงระวังรอบคอบด้วยการรู้จักเหตุ และผล ไม่ตั้งอยู่ในความประมาทหรืออกุศลกรรมทั้งปวง
2. ปหานปธาน หมายถึง เพียรละ คือ การรู้จักละ ลด หรือหลีกเลี่ยงจากอกุศลกรรมทั้งปวงที่จะเป็นเหตุทำให้ การกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ประสบความสำเร็จ
3. ภavanaปธาน หมายถึง เพียรบำเพ็ญ คือ การรู้จักเพียรตั้งมั่น และอุทิศตนต่อการกระทำในสิ่งหนึ่งสิ่งใด อย่างสม่ำเสมอ
4. อนุรักษนาปธาน หมายถึง เพียรตามรักษาไว้ คือ รู้จักรักษาหรือทำให้ความเพียรในสิ่งนั้นๆคงอยู่กับตนเป็น นิจ

องค์ประกอบของวิริยะ

1. ความเพียรในการทำสิ่งนั้นๆในทางที่ถูกตามเหตุ และผล ภายใต้พื้นฐานตามหลักคุณงามความดี
2. การมีความกล้า และความแน่วแน่ที่จะทำในสิ่งนั้นๆ
3. การไม่ละทิ้งซึ่งการทำงานหรือสิ่งที่กำลังทำอยู่
4. การความอดทนต่อความยากลำบากอย่างเป็นนิจ

ทั้งนี้ ลักษณะของวิริยะที่เกิดขึ้น มิได้อยู่ในกรอบสำหรับการทำงานเท่านั้น แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็น หลักการดำเนินชีวิตในด้านอื่นๆ ได้แก่

- ความเพียรในการเจริญธรรม การเจริญภาวนา หรือการรักษาศีล
- ความเพียรในการศึกษาเล่าเรียน

ฯลฯ

ด้วยเหตุนี้ วิริยะจึงเป็นหลักที่มีความสำคัญอันจะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติในการทำงานหรือการกระทำต่อสิ่ง ใดๆ ภายใต้พื้นฐานของหลักการเหตุ และผลที่เกิดจากโยนิโสมนสิการ เพื่อมุ่งให้สิ่งนั้นๆดำเนินไปสู่จุดหมาย และสำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้ โดยมีความเพียรที่ดำเนินไปในลักษณะของการปฏิบัติตามหลักปธาน 4 ในข้างต้น

แต่ทั้งนี้ ความเพียรที่มีมากเกินไป มักจะทำให้เกิดความฟุ้งซ่าน ความไม่มีสติ ความเหน็ดเหนื่อย จนนำไปสู่การ การเกิดอุปสรรค และปัญหาในสิ่งนั้น ส่งผลต่อความท้อแท้ตามมาได้ นอกจากนั้น หากมุ่งเพียรต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มากเกินไป มักจะทำให้เกิดการลืมนึกที่จะกระทำต่อสิ่งอื่นได้ง่ายเช่นกัน

3. จิตตะ (thoughtfulness)

จิตตะ แห่งอิทธิบาท 4 คือ การเอาใจใส่ และให้ใจจดจ่ออยู่กับอยู่กับสิ่งที่ทำ มีสมาธิมั่นคงอยู่กับงาน ไม่ปล่อย ปล่อยละเลยในงานที่ทำ และทำงานด้วยความตั้งใจที่จะให้งานนั้นสำเร็จ แต่หากใครทำการสิ่งใดด้วยความ เป็นคนประมาท ไม่เอาใจใส่กับงานที่ตนทำ ทำอะไรก็ซำๆ ขว้างๆ งานนั้นย่อมไม่สำเร็จตามเป้าประสงค์หรือหาก สำเร็จ แต่ก็เป็นความสำเร็จที่ไม่มีประสิทธิผลในงาน

ทั้งนี้ จิตตะ หมายถึง จิตใจ คือ ส่วนที่ทำหน้าที่รู้สำนึก รู้คิด ซึ่งความรู้ที่เกิดมาจากจิตนั้น เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อดีตกาล หรือกำลังจะเกิดในอนาคต ล้วนเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในจิต หรือที่ผ่านมาแล้วทั้งสิ้น หมายถึง จิตสั่งสมความรู้ให้เกิดขึ้นในกาลทั้ง 3 นั้นเอง ส่วนจิตตะในที่นี้ หมายถึง สภาวะทางอารมณ์ที่สะท้อนมาจากจิต อาทิ ความเข้มแข็ง ความมั่นคง ความมุ่งมั่น และความจดจ่อ ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ทำอยู่นั้น

องค์ประกอบของจิตตะ

1. มีความสนใจในสิ่งที่จะทำนั้นอย่างจริงจัง
2. การเอาใจใส่ในขณะที่กระทำสิ่งนั้นๆ
3. การมีใจที่เป็นสมาธิในขณะที่กระทำสิ่งนั้นๆ
4. การที่มีจิตใจมุ่งมั่น และแน่วแน่ในขณะที่กระทำสิ่งนั้นๆ

ทั้งนี้ ลักษณะของจิตตะที่เกิดขึ้น มีได้อยู่ในกรอบสำหรับการทำงานเท่านั้น แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันด้านอื่นๆ ได้แก่

- การเอาใจใส่ และมุ่งมั่นในการเจริญธรรม
- การเอาใจใส่ และมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียน

ฯลฯ

จิตตะ มีความสัมพันธ์กับสมาธิ คือ หมายถึง จิตเป็นเครื่องผลักดัน และควบคุมการเกิดของสมาธิ โดยสภาวะจิตที่มีความแน่วแน่ และจดจ่อต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ภาวะที่เกิดขึ้นกับจิตนี้จึงเรียกว่า สมาธิ ซึ่งเป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพในการจะกระทำสิ่งใดๆให้ประสบความสำเร็จ เพราะจิตที่เป็นสมาธิแน่วแน่อยู่มากกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ โดยไม่เกิดความฟุ้งซ่าน ย่อมทำให้งานประสบความสำเร็จได้ดี ไม่ผิดพลาด และมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้

4. วิมังสา (investigation)

วิมังสา แห่งอภิยาต 4 คือ การสอบสวน ไตร่ตรอง และพิจารณาตรวจสอบในสิ่งที่กำลังทำนั้นๆ รวมถึงการ รู้จักค้นคว้า ทดลอง คิดค้น และรู้จักคิดแก้ไขปรับปรุงงาน ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำสิ่งใดๆ ย่อมเกิดจากปัจจัยจากข้อนี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะการใช้วิมังสา คือ การคิด วิเคราะห์ อย่างมีเหตุ และผล ย่อมทำให้เข้าใจต่อกระบวนการ วิธีการ และแนวทางในการดำเนินงานที่ถูกต้อง เหมาะสม รวมถึงย่อมรู้จักแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ดี แต่หากไม่มีการใช้ปัญญาก่อนหรือขณะทำสิ่งใดๆแล้ว ย่อมนำมาซึ่งปัญหา และอุปสรรคในสิ่งนั้นๆ ส่งผลต่อการท้อแท้ การทำสิ่งนั้นไม่สำเร็จ หรือหากสำเร็จก็จะไม่เกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่

องค์ประกอบของวิม้งสา

1. การใช้ปัญญาคิด วิเคราะห์ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติหรือระหว่างปฏิบัติในสิ่งนั้นๆ
3. การใช้ปัญญาคิดวิเคราะห์ในสิ่งนั้นๆ ตามคันธรองคลองธรรม
2. การแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง และพัฒนาในสิ่งนั้นๆด้วยปัญญา

ทั้งนี้ ลักษณะของวิม้งสาที่เกิดขึ้น มิได้เหมาะสำหรับนำไปใช้ในการงานเท่านั้น แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันด้านอื่นๆ ได้แก่

- การรู้จักคิด วิเคราะห์ในการเจริญธรรม
- การรู้จักคิด วิเคราะห์ในบทเรียน
- การรู้จักคิด วิเคราะห์ก่อนที่จะพูดหรือทำในสิ่งใดๆ

ฯลฯ

วิม้งสา คือ การรู้จักคิด วิเคราะห์ ที่มีคู่กับคำว่า ปัญญา คือ ความรู้ หรือ ความรู้แจ้ง เป็นความรู้ ความเข้าใจ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเหตุ และผล รวมถึงองค์ประกอบ และพื้นฐานของสิ่งๆนั้น สามารถตัดสินใจ และบังคับสิ่งนั้นได้ เป็นมาอย่างไร มีลักษณะอย่างไร รวมถึงรู้แยกแยะสิ่งต่างๆว่าถูกผิด ดีชั่ว ดังนั้นแล้ว การมีปัญญาก็จะเป็นการ รอบรู้ในทุกๆด้าน และพึงใช้ปัญญาก่อนที่จะทำเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และลึกซึ้งก่อน เพื่อให้การนั้นๆดำเนิน ไปตามเป้าหมายที่วางไว้ และไม่เกิดปัญหาอุปสรรค พร้อมทั้งประสิทธิภาพในสิ่งนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ประโยชน์ของอิทธิบาท 4

1. ประโยชน์ของฉันทะ คือ ทำให้เป็นผู้มีความพอใจ และมีใจรักต่องาน ทำให้เกิดความรู้สึกเต็มใจในการทำงาน เกิดการทำงานด้วยความสุข ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายง่าย ไม่เกิดอาการท้อแท้ ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และเกิดการสร้างสรรค์ในงาน
2. ประโยชน์ของวิริยะ คือ ทำให้เป็นคนมีเพียร และขยันในการทำงาน ไม่มีความเกียจคร้าน มุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จ ผู้ที่ขาดความขยัน ย่อมทำงานขาดๆเกินๆหรือมักทำงานนั้นไม่สำเร็จ หรือหากสำเร็จก็สำเร็จ

ล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพ

3. ประโยชน์ของจิตตะ คือ ทำให้เป็นคนมีความมุ่งมั่น และจดจ่อกับงานที่ทำ จิตมีความแน่วแน่ และมั่นคงต่อปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ

4. ประโยชน์ของวิมังสา คือ ทำให้เป็นผู้ที่รู้จักคิด วิเคราะห์ในงาน ช่วยทำให้ทราบ และเข้าใจในกระบวนการของงาน และหากเกิดปัญหาก็ย่อมเกิดแนวทางในการแก้ปัญหานั้นได้อย่างง่ายดาย งานไม่ผิดพลาด และทำงานตามกรอบที่วางไว้ให้ประสบความสำเร็จ ถ้าขาดวิมังสาจะทำให้เป็นคนทำงานไม่มีหลักการ ทำงานไม่มีแนวทาง ไม่มีแบบแผน ซึ่งยากที่จะเกิดความสำเร็จได้โดยง่าย

ดังนั้น ฉันทะ และวิริยะ เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในการที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา และอุปสรรคในการทำงาน และมีจิตตะ และวิมังสา เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยในการเอาชนะปัญหา และอุปสรรคในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการคุณธรรม กระดาษคินซีฟ สู่ความพอเพียง ในครั้งนี้ ของบ้านคุณธรรมด้านความพอเพียง ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนหนองแขงวิทยา คณะผู้จัดทำได้มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ครูและนักเรียนคุณธรรมบ้านพอเพียง ร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาศึกษาคุณธรรมอัตลักษณ์เสนอปัญหา เลือกคุณธรรมไม่พึงประสงค์ และจัดทำนวัตกรรม (โมเดล) การดำเนินงานขึ้นมา เพื่อเป็นกรอบในการทำโครงการ ดังนี้

1. เปิดธนาคารกระดาษ กับกิจกรรม 10 แผ่นแลก 1 สิทธิ

โดยการเปิดธนาคารกระดาษทุกวันพุธตอนเที่ยง เพื่อให้นักเรียนได้นำกระดาษที่เหลือใช้มาออมเพื่อลุ้นรับของที่ระลึก

2. ประชาสัมพันธ์หน้าเสาธงกิจกรรม 10 แผ่นแลก 1 สิทธิ และทำคลิปประชาสัมพันธ์

3. คัดแยกกระดาษ

- กระดาษสมุดที่ยังไม่ได้แยกเก็บไว้สำหรับทำสมุดบันทึกความดี
- กระดาษที่ใช้แล้วนำมาทำกระดาษสา

4. ทำกระดาษสา

- นำกระดาษมาฉีก แฉ และปั่น แล้วนำมาทำกระดาษ

5. นำกระดาษสาไปใช้ประโยชน์

- นำไปจัดป้ายนิเทศในวันสำคัญต่างๆ
- นำมาทำสมุดบันทึกความดีเพื่อแจกจ่ายแก่นักเรียน
- นำมาใส่สีเพื่อขายนำเงินมาหมุนเวียนและแจกเป็นทุนการศึกษา

6. สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

7. รวบรวมข้อมูล สรุป และประเมินผล โดยใช้เครื่องมือแบบประเมินพฤติกรรม

8. เสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไข

9. จัดทำรูปเล่ม

10. จัดทำบอร์ดโครงการ

2. ตัวชี้วัด

1. นักเรียนนำสมุดที่ใช้ไม่หมดไปทำกระดาษสาได้

3. วิธีการวัดและประเมินผล

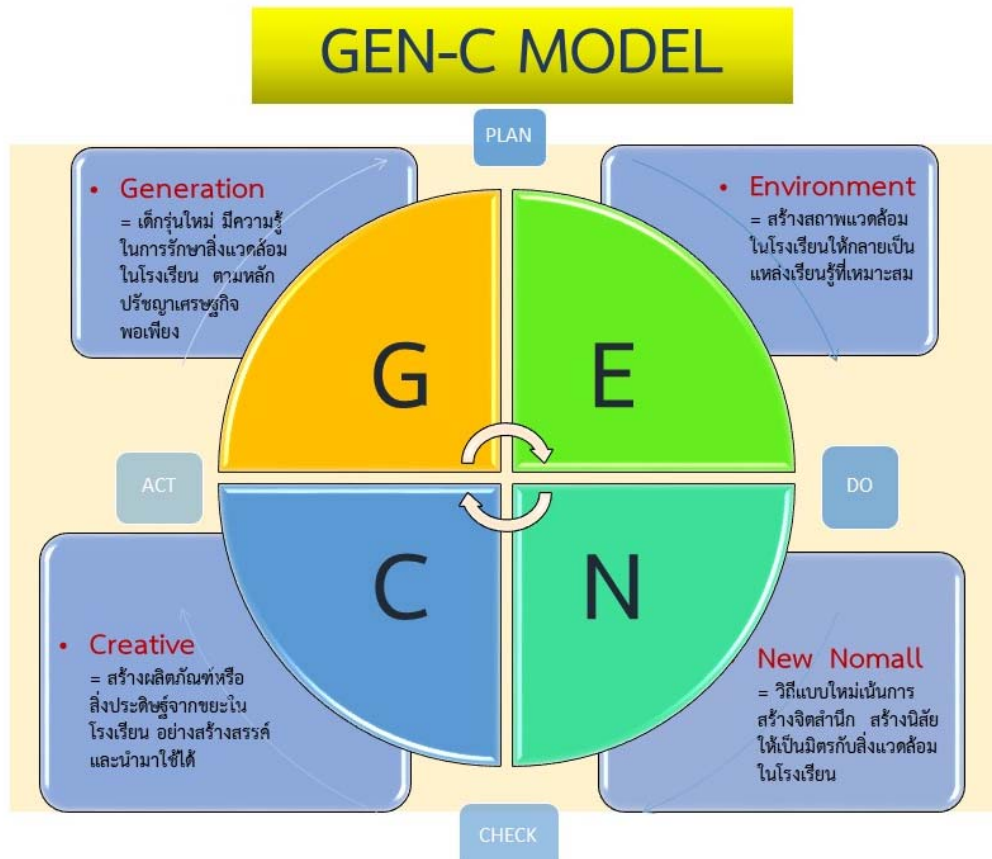
3.1 วิธีการวัดผล

1. บันทึกการส่งกระดาษเหลือใช้ให้ธนาคารกระดาษของนักเรียน
2. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

3.2 เครื่องมือการวัดผล

1. แบบบันทึกการออมกระดาษ
2. แบบสอบถามความพึงพอใจ

4. ช่วงระยะเวลาการประเมิน
ภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2565

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานโรงงานคุณธรรม เรื่อง กระดาษคืนชีพ สู่ความพอเพียง ในครั้งนี้ บ้านคุณธรรม ด้านความพอเพียง ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนหนองแขวงวิทยา คณะผู้จัดทำได้มีวิธีการดำเนินงาน เริ่มจากการ ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าของนักเรียน ซึ่งมีผลการดำเนินงานดังนี้

จากการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการคุณธรรม “กระดาษคืนชีพ สู่ความพอเพียง ” มีความพอเพียงในการใช้กระดาษ
2. ผลการบันทึกพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในโรงเรียนหนองแขวงวิทยา มีการประหยัดไฟมากขึ้น ดังตาราง

ตารางที่ 1

ห้อง	จำนวนกระดาษ	จำนวนคนที่เข้าร่วม	ร้อยละ
ม.1/1			
ม.1/2			
ม.2/1			
ม.2/2			
ม.3/1			
ม.3/2			
ม.4/1			
ม.4/2			
ม.5/1			
ม.5/2			
ม.6/1			

แบบสรุบบันทึกพฤติกรรมผลการฝากกระดาษ 10 แผ่นแลก 1 สิทธิ์ โรงเรียนหนองแขวงวิทยา
เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565

จากตารางที่ 1 สรุบบันทึกพฤติกรรมการออมกระดาษกับธนาคารกระดาษในโรงเรียนหนองแขวงวิทยา เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565 พบว่า นักเรียนนำกระดาษมาฝากเป็นจำนวนน้อยมากอันเนื่องมาจากเวลาที่ธนาคารกระดาษเปิด ทำให้ต้องแก้ไขปัญหาโดยวิธีการที่ครูที่ปรึกษารวบรวมแล้วส่งตัวแทนมาฝากตามวันและเวลาที่ธนาคารเปิดทำการ

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานโรงงานคุณธรรม เรื่อง กระดาษคืนชีพ สู่ความพอเพียง ในครั้งนี้ บ้านคุณธรรม ด้านความพอเพียง ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนหนองแขวงวิทยา คณะผู้จัดทำได้มีวิธีการดำเนินงาน เริ่มจากการ ประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าของนักเรียน สามารถสรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการคุณธรรม “กระดาษคืนชีพ สู่ความพอเพียง ” มีความพอเพียงในการใช้ไฟฟ้า ในโรงเรียน
2. พฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในโรงเรียนหนองแขวงวิทยา มีการประหยัดไฟมากขึ้น ดังนี้

สรุปผลการดำเนินงาน

1. นักเรียนเข้าร่วมฝากกระดาษกับธนาคารกระดาษ คิดเป็นร้อยละ 100
2. นักเรียนมีการใช้ประโยชน์จากกระดาษให้เกิดประโยชน์สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการบูรณาการความพอเพียงในด้านอื่นๆเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ยั่งยืน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ควรทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและมีคุณธรรมความพอเพียงในชีวิตประจำวัน

บรรณานุกรม

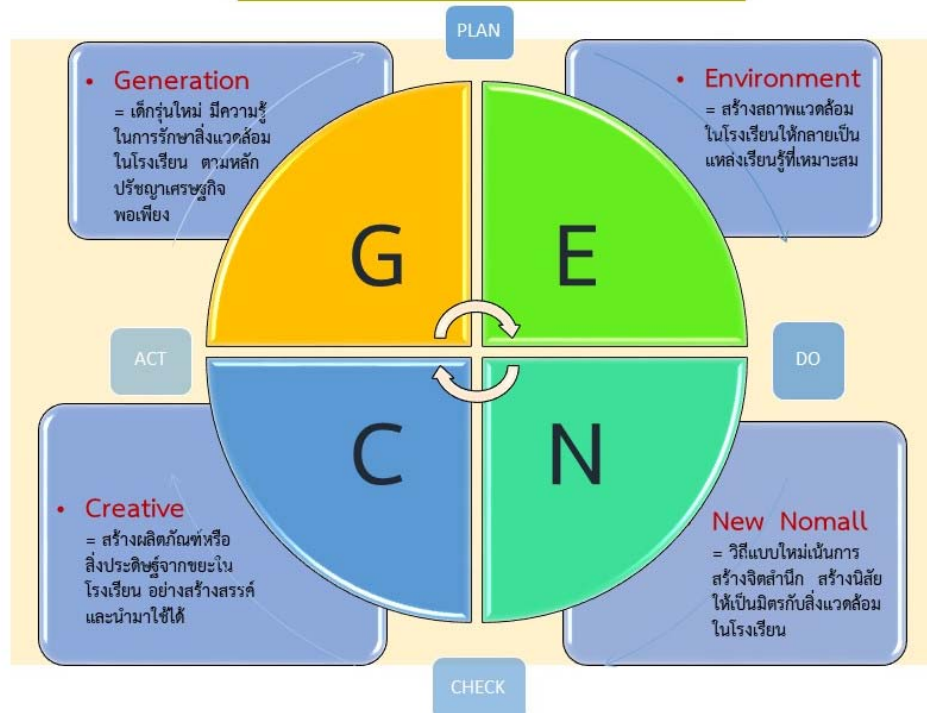
<https://www.krungsri.com/bank/th/plearn-plearn/practical-self-sufficient-economy-philosophy.html> การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในองค์กร

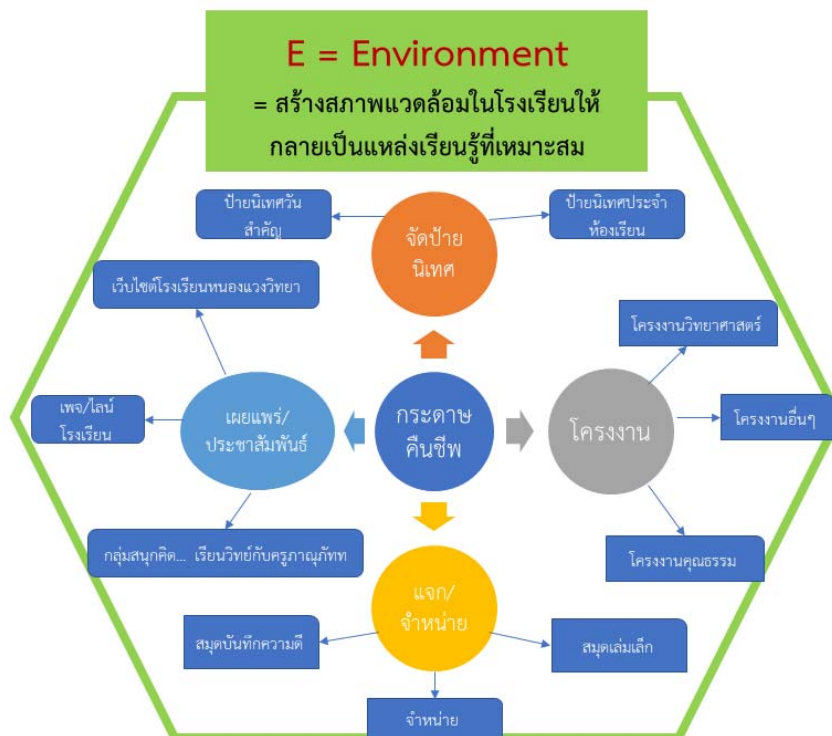
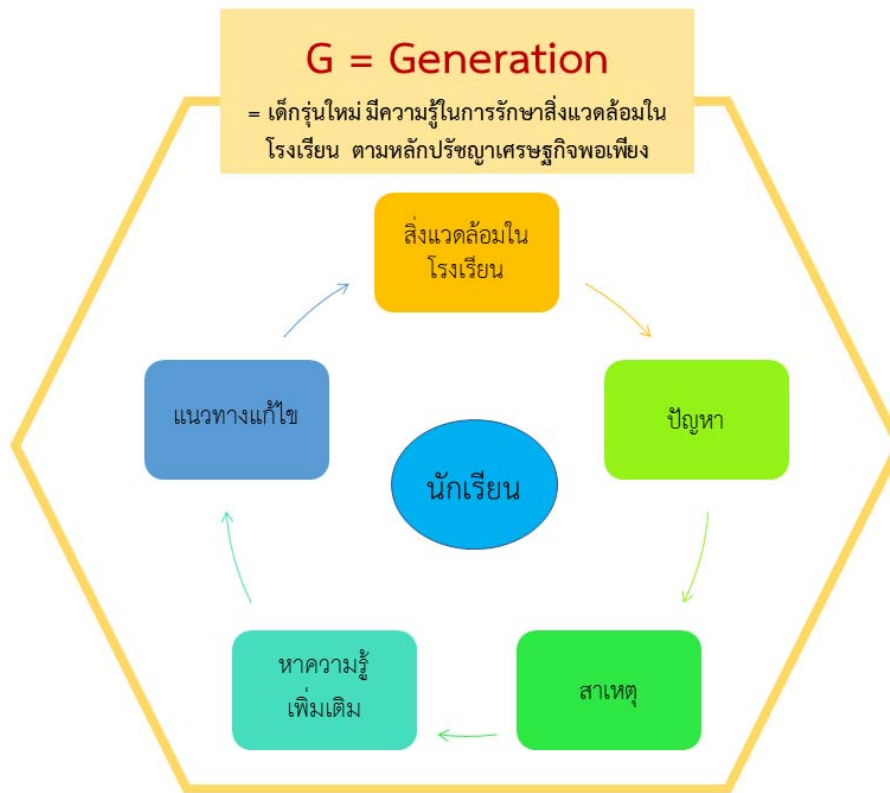
<http://eto.ku.ac.th/s-e/mean-th.html> ความพอเพียง

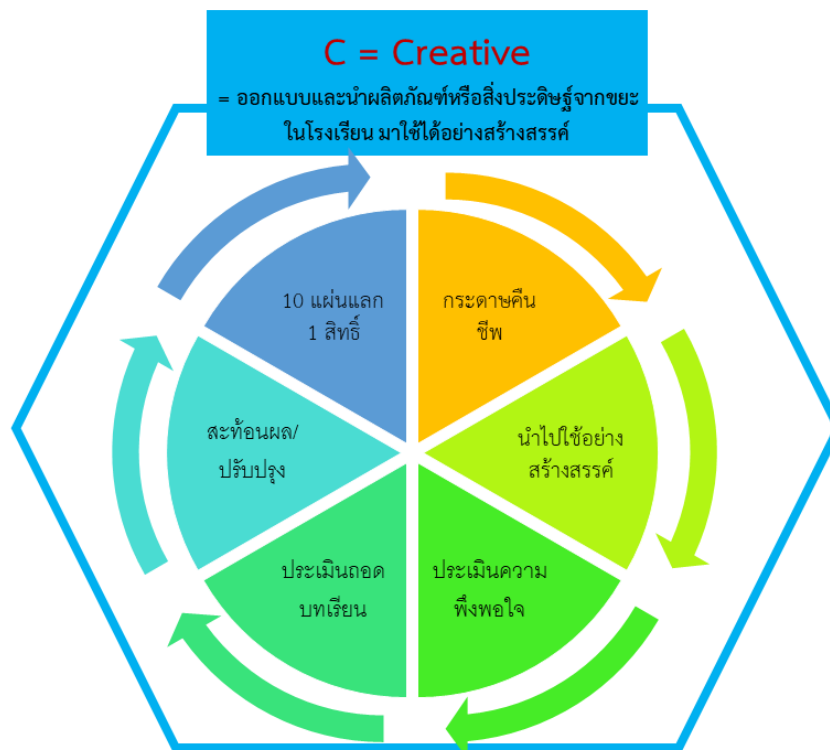
https://ka.mahidol.ac.th/king_9/sufficiency-economy.html พระราโชวาท

ภาคผนวก

GEN-C MODEL

ประชุม ชี้แจง เสนอแนะความคิดเห็น ระบุปัญหาและแนวทางแก้ไข

นำเสนอ 10 แผ่น แลก 1 สิทธิ์

ร่วมแรงร่วมใจ ในการจัดทำกระดาษสา

กิจกรรม ถอดบทเรียน

แบบสอบถามความพึงพอใจ

โครงการบ้านพอเพียง

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิงสถานะ ☐ นักเรียน ☐ ครู ☐ บุคลากรโรงเรียน

คำชี้แจง : ให้เขียนเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ที่	รายการ	ความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	นักเรียนใช้กระดาษอย่างคุ้มค่า					
2	นักเรียนลดการฉีกกระดาษสมุด					
3	นักเรียนสามารถนำกระดาษรีไซเคิล					
4	นักเรียนสามารถนำกระดาษที่รีไซเคิลแล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์					
5	ความพึงพอใจต่อกิจกรรมนี้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

[illegible]